

af, at der ikke kan være Noget imod, at Fæsteforholdet, under Frivillighedens Form, fremdeles kan forfættedes. Dernæst troer jeg ogsaa, at det maa indrømmes, at der fra flere Godseieres Side har været en Tilbøielighed til at gaae ind paa en Løsning af Fæsteforholdet, uden at der fra den anden Side har vist sig en tilsvarende, og det en Løsning, med Hensyn til hvilken de Paagjældende efter nogen Tids Forløb have erkendt, at de havde været vel tjente med, om de havde imødekommet den. Ja, den ærede Rigsdagsmand (Tscherning) ryster paa Hovedet; mine Vittringer kunne naturligvis ikke gjælde om alle Godseiere, der er her kun Tale om en Gradforskjellighed, som jeg mener, at man maa fremhæve. Det kan naturligvis ikke være min Mening, at alle Godseiere have gjort billige Forslag, ligesaa lidt som det er min Mening, at alle Godseiere i det Hele betragte denne Sag paa den rette Maade; jeg troer, at der er nogle af dem, som betragte den paa en høist vigtig Maade og derved skade den hele Sag og navnlig den hele øvrige Klasse af Godseierne. Men paa den anden Side troer jeg heller ikke paa nogen Maade, og jeg troer ei heller, at den ærede Rigsdagsmand vil paastaae det, at der altid fra Fæsternes Side er vist Imødekommen mod den anden Part; det vilde være en aldeles himmelff Reenhed, dersom det skulde være Tilfældet, Noget, man end ikke kan forlange af selve Fæsternes. Det maa altsaa erkendes, troer jeg, naar man seer hen til Sagens virkelige Stilling, at den fra Godseiernes Side er en saadan: Der er endeel Godseiere, der have opretholdt og udøvet det gamle Fæsteforhold paa en saa smuk og lemsælbig Maade, at intet Menneffe kan fortænke dem i, at de nære et personligt Dnske om fremdeles at vedligeholde dette Forhold; der findes dernæst saavel blandt de ældre som yngre Godseiere flere, som sikkert mere og mere komme til Erkjendelse af, at Fæsteforholdet ikke vil kunne bevares for Fremtiden med sine gode Sider, som efterhaanden ere forsvundne, og at de onde Sider efterhaanden blive stærkere og stærkere fremtrædende, og der er endelig enkelte af Godseierne, som med en høi Grad af Stivhed og Halsstarrighed have stillet sig imod en hvilken-

somhelst Forandring; dette troer jeg er den virkelige Situation. Men jeg vil dog tilføie, at ogsaa den modsatte Side, de mindre Landeieendomsbesiddere — jeg vil her ikke tale om de enkelte Individider blandt dem — er gaaet for vidt i sine Fordringer. Kan det nemlig benegtes, at der ogsaa fra den Side i større Omfang har vist sig mange mere eller mindre forvidt gaaende Anskuelse, Paaastande og Meninger? Kan det benegtes, at der hos en stor Deel af dem til visse Tider er fremtraadt Forestillinger om en ganske anden Løsning af Sagen end igennem en gjensidig Billighed og Imødekommen fra begge Sider? Kan det negtes, at denne Udsættelse af Sagen meget har bidraget til i den Henseende at reense Begreberne, og til at oplyse dem om, hvad de med Billighed kunde vente, og hvad det blot vilde være en Phantasi at vente, og som, isald det kunde finde sin Realisation, man dog mindst af Alt skulde ønske? — Naar man nu tager den tredje Klasse, som af den ærede Taler, til hvem jeg sigter (Zahle), er skildret som den egentlige Variatklasse, som den Klasse, paa hvem man kunde kaste alt Ondt — saa at det ærede Medlem kan takke sin Gud for, at han ikke er sluppet ind i den, uagtet han ikke har været saa langt fra — jeg mener den saakaldte bureaukratiske Klasse, saa troer jeg ikke, at man med noget somhelst Skin af Sandhed kan sige, at denne Klasse er traadt op saaledes, at den er Skyld i, at Sagen ikke er kommen videre, end den er, eller at den har faaet den Gang, som den hidtil har havt. Thi maa det ikke netop indrømmes, at det for en meget stor Deel er Embedsmændene, f. Ex. den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgfreds (Tscherning) og Andre, som især have virket for, at denne Sag kom i Bevægelse; at Rigsdagsmanden for Maribo Amts 4de Valgfreds (Monrad) heri Salen og den Rigsdagsmand, som var dens Ordfører i Landstthinget, jeg kan gjerne nævne ham ved Navn, det var Lehmann — i høieste Grad have virket for, ikke alene at Sagen kom i Bevægelse, men tillige for, at denne Bevægelse ikke skulde være saa stor, at den slog over i en Alt ødelæggende Volgegaaing? Jeg troer, at man skal indrømme mig, at det ikke er paa